

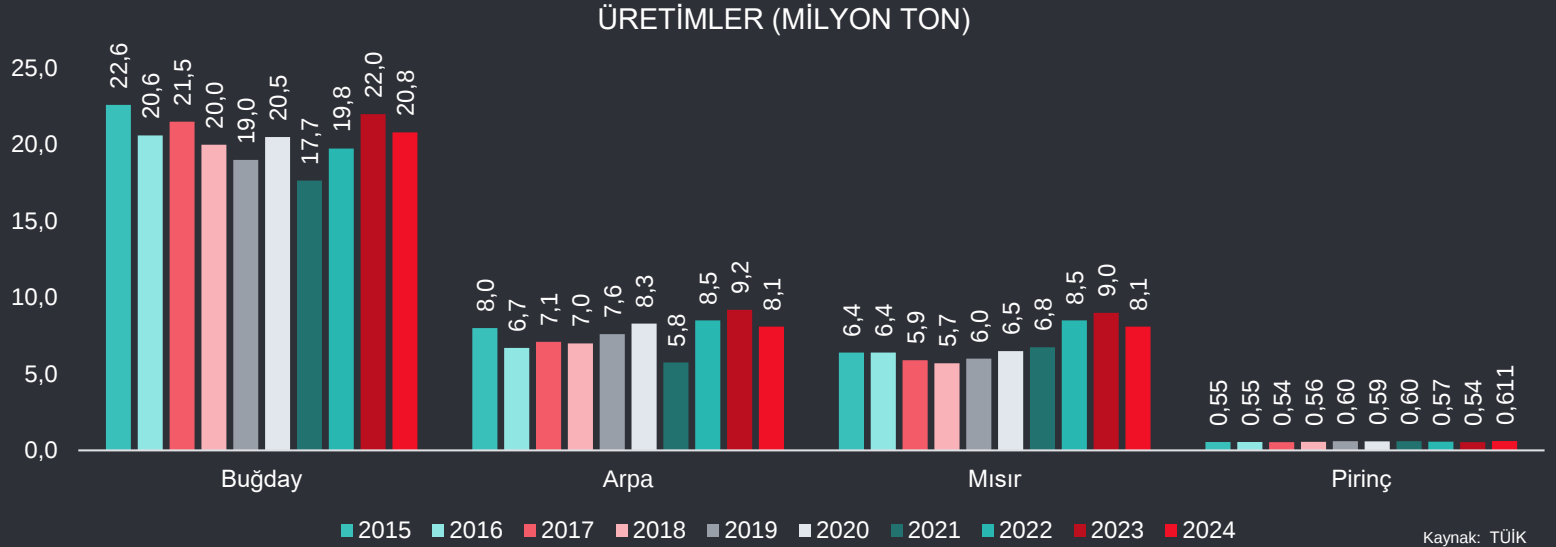
TÜRKİYE TAHIL PİYASASINDA
MEVCUT DURUM
&
HASAT ÖNCESİ BEKLENTİLER

İSMAİL KEMALOĞLU

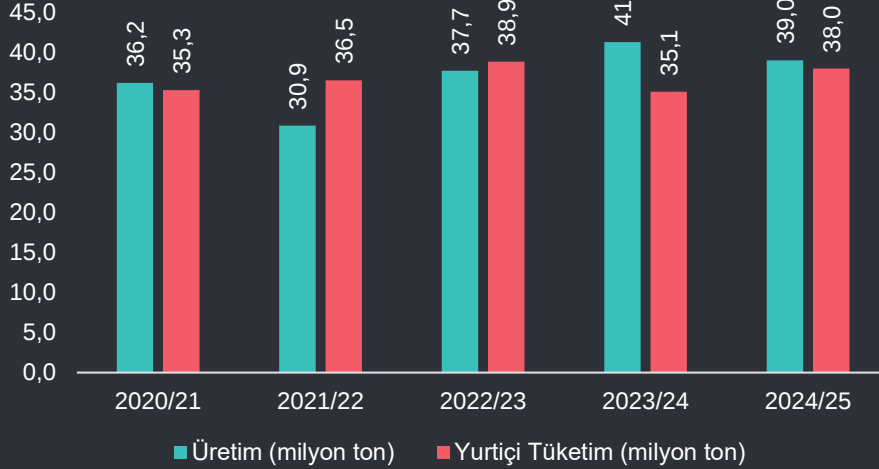
İK TARIMÜSSÜ
ULUSLARARASI DANIŞMANLIK

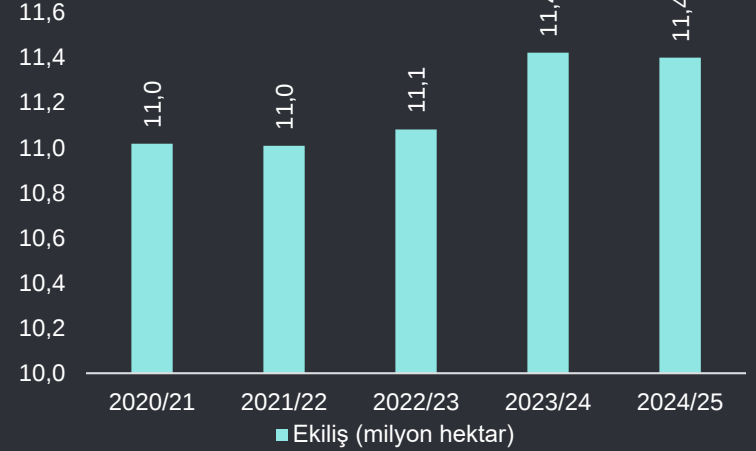
Son 10 yıl üretim verileri incelendiğinde;

- Ortalama üretim;
  - Buğday 20,4 milyon ton
  - Arpa 7,6 milyon ton
  - Mısır 6,9 milyon ton
  - Pirinç 570 bin ton
- 2024/25 sezonu üretimi ortalama ile kıyaslandığında;
  - Buğday %2 yüksek – 20,8 milyon ton
  - Arpa %6 yüksek – 8,1 milyon ton
  - Mısır %17 yüksek – 8,1 milyon ton
  - Pirinç %7 yüksek – 610 bin ton
- 10 yıl üretimleri incelendiğinde;
  - 2023 sezonunda arpa ve mısırdaki rekor üretim
  - 2024 sezonunda üretim ortalamasının üzerinde seyretmiştir.

TOPLAM TAHIL ÜRETİM/TÜKETİM

TOPLAM TAHIL EKİLİŞİ

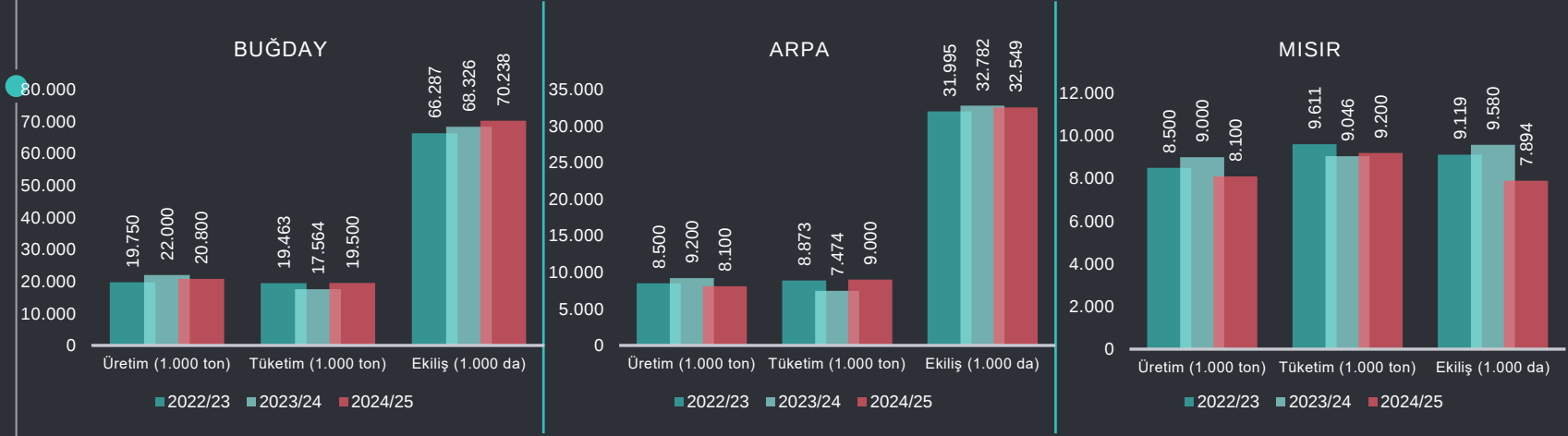

Toplam tahıl dengesi incelendiğinde;

- 5 yıl ortalama verileri;
  - 37 milyon ton tahıl üretimi
  - 11,2 milyon hektar tahıl ekilişi
  - 36,8 milyon ton tahıl tüketimi
- Ekiliş alanlarında yapısal bir daralma gözlenmemekte
- Verimlerdeki dalgalanma üretim miktarını belirliyor
- Yurtiçi üretim/tüketim dengesindeki ayrışmalar arz/talep kaynaklı fiyat dalgalanmalarını beraberinde getirmekte
- İklim adaptasyonu ve verimlilik politikaları daha da kritik

2024 yılında;

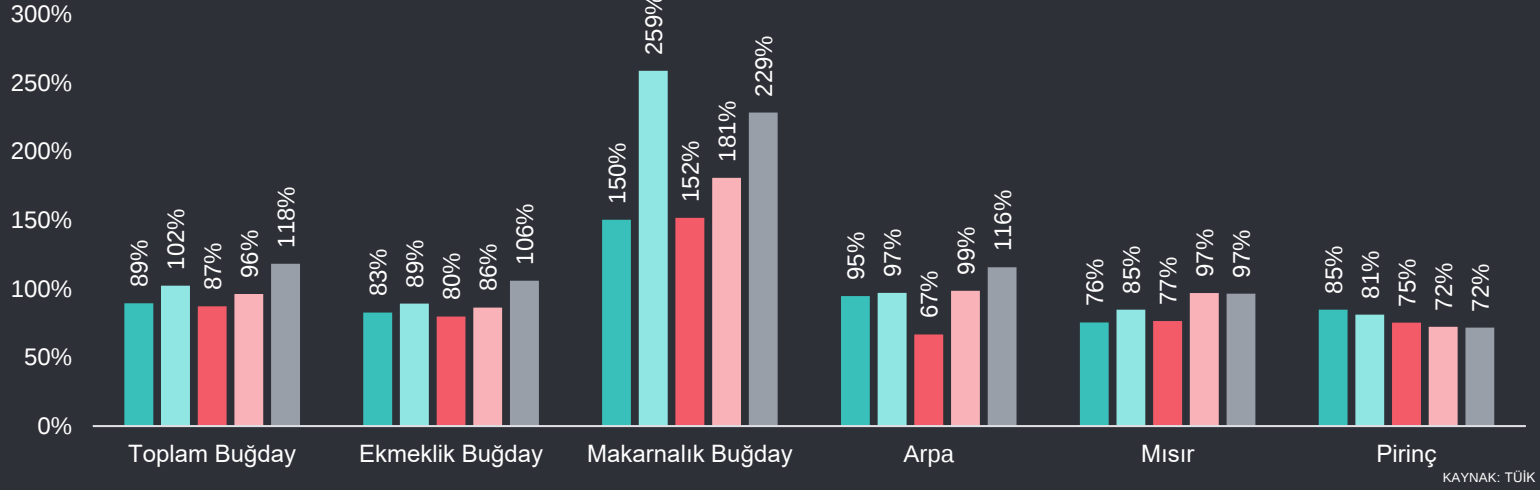
- Tahıl üretimi önceki yılın %5,5 altında
- Ekilişler önceki yılın %0,2 altında
- Yurtiçi tüketim önceki yılın %8,3 üzerinde

KAYNAK: TÜİK,
2024/25 TÜKETİM VERİLERİ SEKTÖR TAHMİNİ

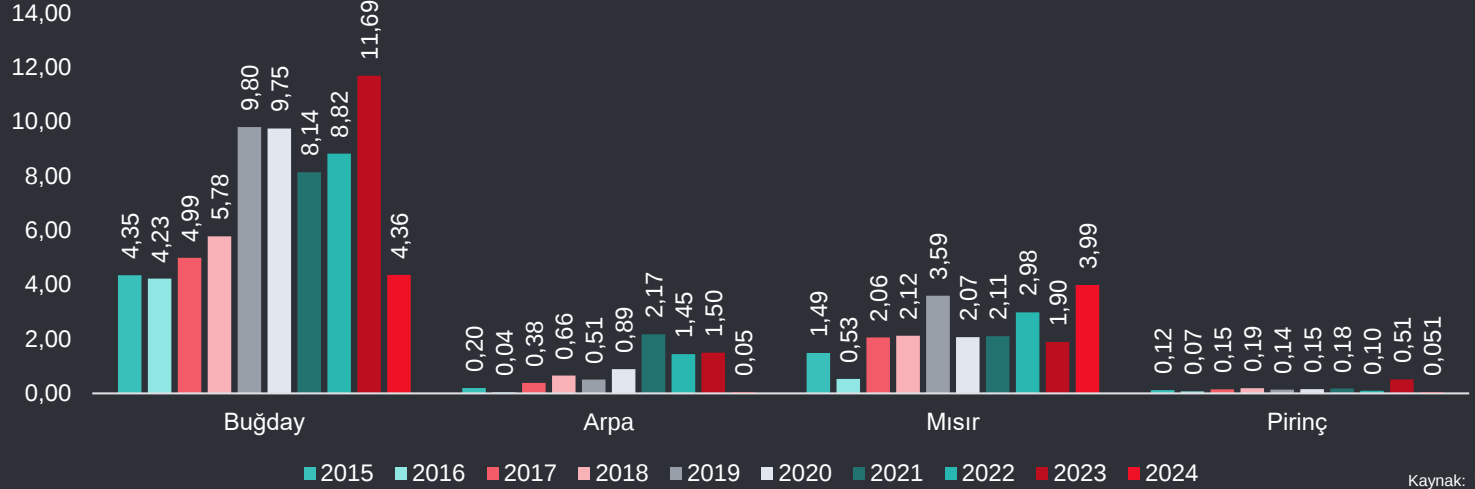
Tahıl dengesi verileri incelendiğinde;

- Son 3 sezonda TMO alım fiyatları ile piyasa fiyatları, ekiliş kararlarını etkiledi
- 2024/25 sezonunda;
  - Buğdayda %3 ekiliş artışına rağmen %5 üretim düşüşü
  - Arpada %1 ekiliş azalışına karşılık %12 üretim düşüşü
  - Mısırdaki %18 ekiliş azalmasına rağmen %10 üretim düşüşü (modern sulama ve verimlilik katkısı)
- Özellikle mısırdaki verimlilik artışının ekiliş daralmasını telafi edebileceğini göstermektedir.
- İklimsel faktörler hâlâ belirleyici

TAHİL YETERLİLİK ORANLARI
(2019/20-2023/24)**Yeterlilik oranları incelendiğinde;**

- **2023/24** sezonundaki rekor üretimin grafiğe pozitif yansıdığı gözlemlenmektedir.
  - Ekmeklik buğdayda **ortalama %86** olan yeterlilik oranı 2023/24 sezonunda **%106**,
  - Makarnalık buğdayda **ortalama %188** olan yeterlilik oranı 2023/24 sezonunda **%229**,
  - Arpada **ortalama %90** olan yeterlilik oranı 2023/24 sezonunda **%116**,
  - Mısırdaki **ortalama %81** olan yeterlilik oranı 2023/24 sezonunda **%97** seviyesinde yükselmiştir.
- **2024/25** sezonunda yeterlilik oranlarının buğday, arpa ve mısırdaki **%88-90** oranında olduğu tahmin edilmektedir.
- Rekor üretim sezonu olan 2023/24'ün ardından, 2024/25'te daha normalleşen bir yeterlilik seviyesi bekleniyor.
- Bu durum dış ticaret politikalarını yeniden şekillendirmekte

HAMMADDE İTHALATLARI (MİLYON TON)

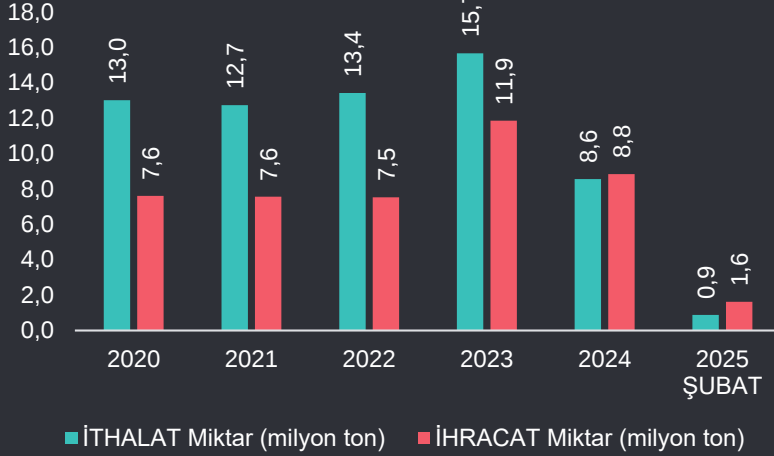

Kaynak: TÜİK

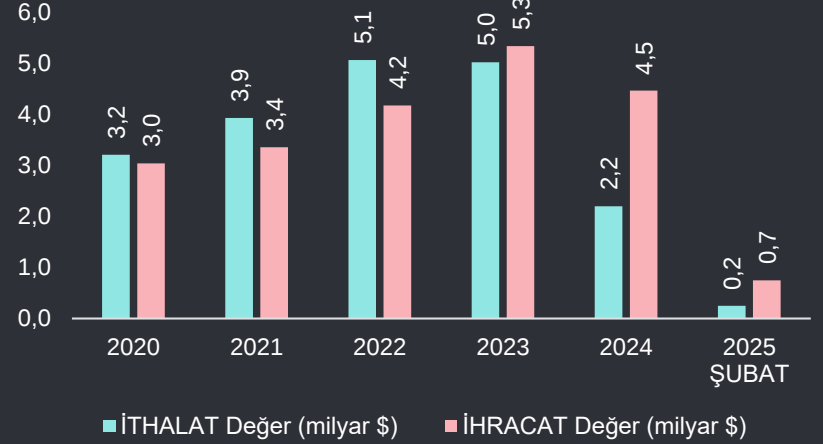
Son 10 yıl hammadde ithalatı verileri incelendiğinde;

- Ortalama ithalat;
  - Buğday 7,2 milyon ton
  - Arpa 780 bin ton
  - Mısır 2,3 milyon ton
  - Pirinç 167 bin ton
- 2024 yılı ithalatı ortalama ile kıyaslandığında;
  - Buğday %39 düşük - 4,4 milyon ton
  - Arpa %93 düşük – 52 bin ton
  - Mısır %75 fazla – 4 milyon ton
  - Pirinç %69 düşük – 51 bin ton
- 2021 ve 2022’de düşük buğday üretimi ve devir stokları- **2023’te rekor üretime karşılık rekor buğday ithalatı**

TAHİL DIŞ TİCARETİ MİKTAR BAZINDA
(Mamul Madde Dahil)

TAHİL DIŞ TİCARETİ DEĞER BAZINDA
(Mamul Madde Dahil)

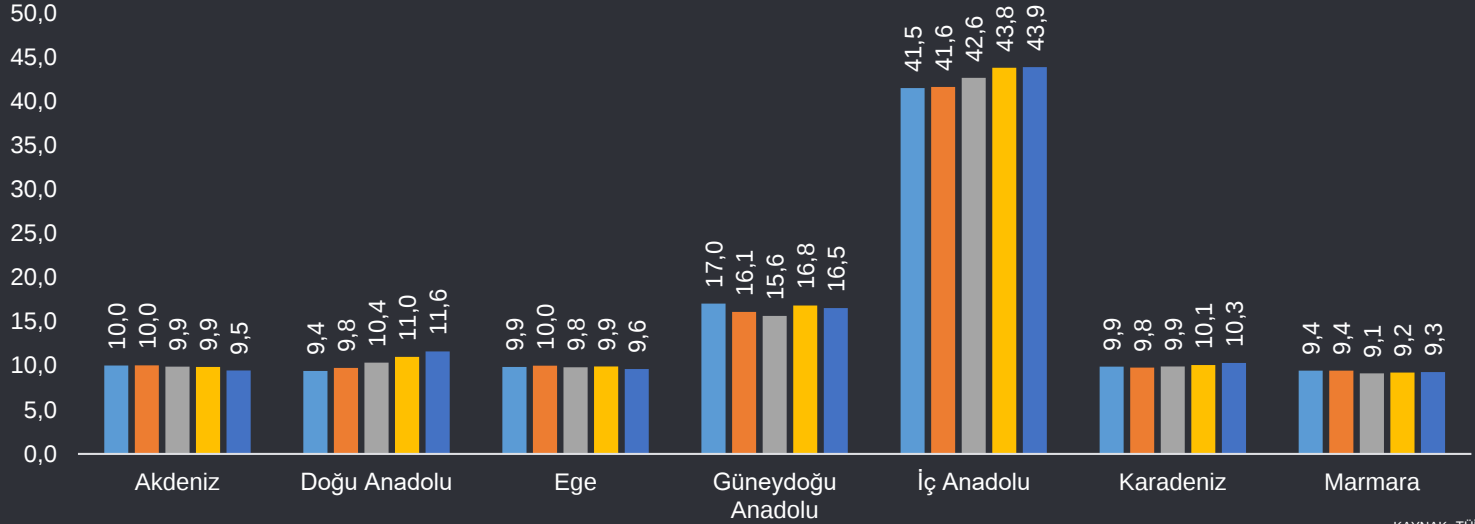

Tahıl dış ticaret verileri incelendiğinde;

- 2024 yılında ithalatta kritik bir düşüş yaşanmıştır
- İhracat artışı hammadde ve mamul ihracatıyla özellikle son 2 sezonda desteklenmiştir
- Yüksek devir stoklarının piyasaya arzı için buğdayda DİR dahil ithalat kısıtlaması uygulanmıştır.
- 2024 yılında değer bazında ciddi bir dış ticaret fazlası verilmiştir. (2,3 milyar \$)
- Artan yurtiçi üretim ve yüksek stoklar dış ticaret dengesinde Türkiye'yi pozitif tarafa taşımıştır,
- 2024 yılında miktar bazında ithalat %45, ihracat %25 azalmıştır.
- 2024 yılında değer bazında ithalat %56, ihracat %16 azalmıştır.

Kaynak: TÜİK

BUĞDAY, ARPA VE MISIR TOPLAM EKİLİŞLERİ 2020-2024
(Milyon Dekar)

KAYNAK: TÜİK

Bölgesel ekilişler incelendiğinde;

➤ Son 5 yılda Türkiye geneli ekilişlerde %5 artış gerçekleşmiştir:

Azalış Gösteren Bölgeler:

- Akdeniz'de %6 azalış
- Güneydoğu Anadolu'da %3 azalış
- Marmara'da %2 azalış
- Ege'de %2 azalış

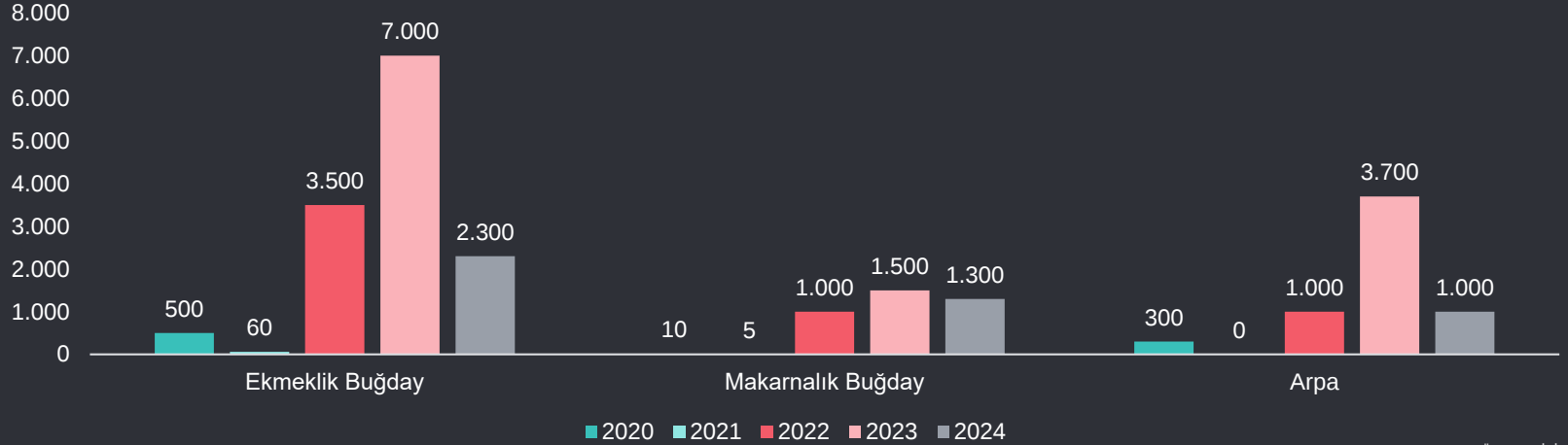

Artış Gösteren Bölgeler:

- Doğu Anadolu'da %24 artış
- İç Anadolu'da %6 artış
- Karadeniz'de %4 artış

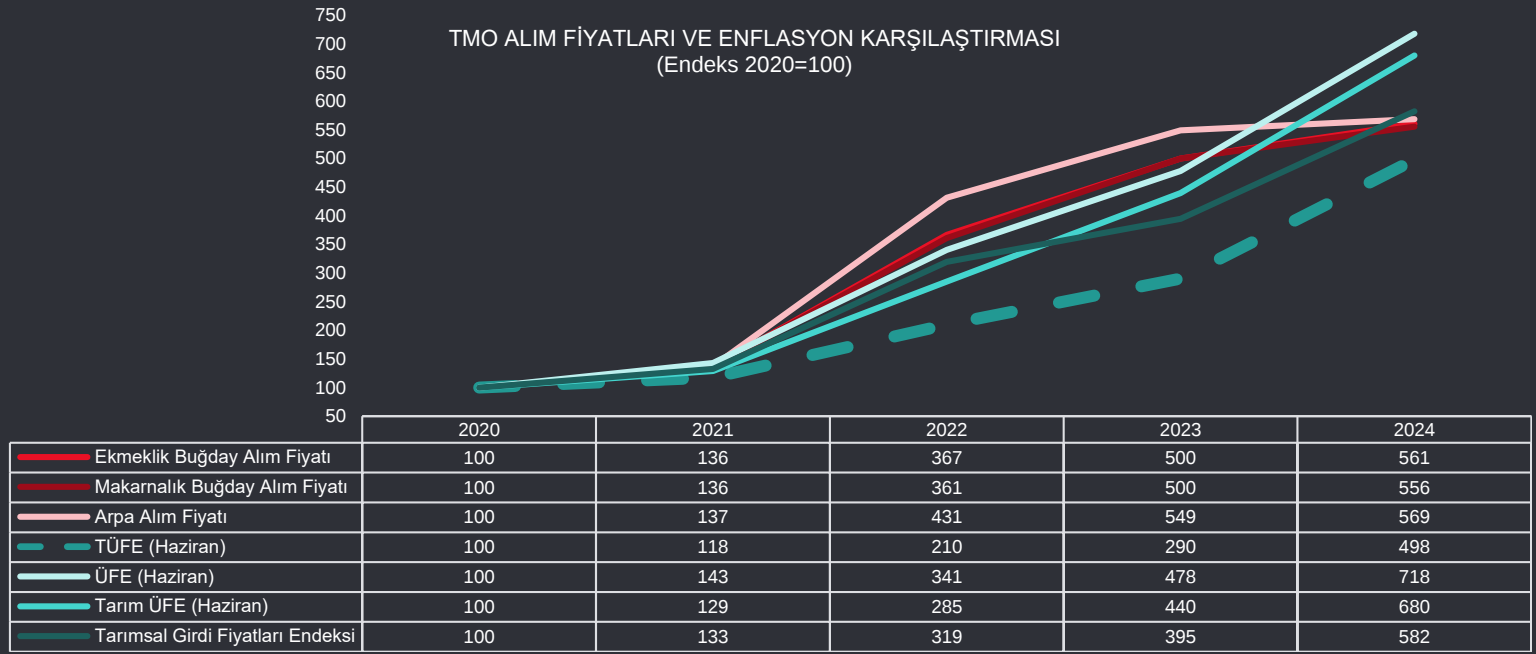
TAHMİNİ TMO ALIMLARI (1.000 TON)

KAYNAK: SEKTÖR TAHMİNİ

TMO alımları;

- Rekolteye bağlı olarak değişkenlik göstermektedir.
- 2023/24 sezonunda **rekor üretim - rekor alım**
- Sektör son iki sezondur yoğun alıma girmemekte
- Hasat dönemi **stok yükü kamunun üstünde**
- TMO 2024'e yaklaşık **15 milyon ton** stok ile girmiştir.
- Sezon başı devir stoklarında **9 milyon ton civarı buğday**, **4 milyon ton civarı arpa** ve **1,5 milyon ton civarı mısır** olduğu düşünülmektedir.
- TMO'nun satış politikaları piyasalar tarafından yakın takip edilmekte

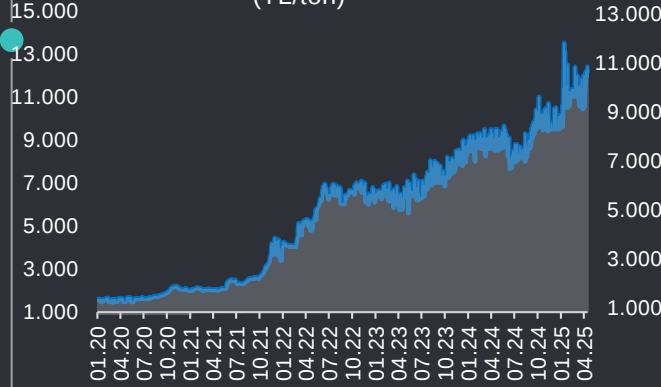
TMO alım fiyatları ve enflasyon karşılaştırması;

KAYNAK: TÜİK., TMO
ENDEKS 2020 VERİLERİ ÜZERİNDEN HESAPLANMIŞTIR

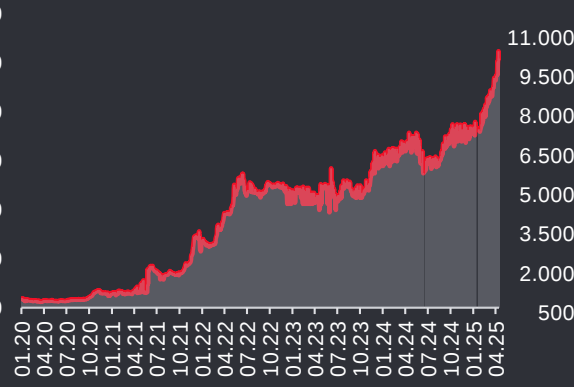
- 2020 yılı endeks=100 kıyaslama başlangıcı olarak kabul edilmiştir.
- TMO alım fiyatları;
  - 2020-2024 yılları arasında TÜFE'nin üzerinde
  - 2021 yılında ÜFE'nin altında, 2022 ve 2023 yıllarında ise üzerinde
- Son 5 yılda;
  - TMO alım fiyatları **%456-469** oranında,
  - Enflasyon ise **%398-618** oranında artmıştır.

TÜRİB TAHIİL FİYATLARI

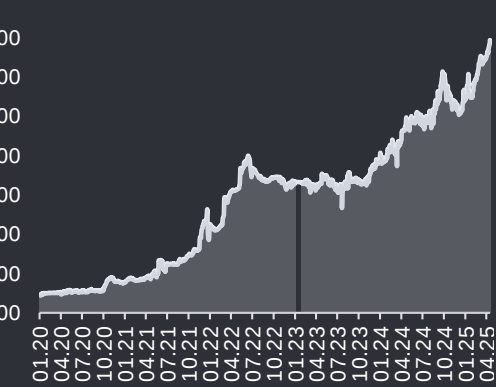
TÜRİB E.BUĞDAY FİYATLARI
(TL/ton)

TÜRİB ARPA FİYATLARI (TL/ton)

TÜRİB MISIR FİYATLARI (TL/ton)

Kaynak: TÜRİB

Yurtiçi fiyatlar son 1 yıl içerisinde

- Ekmeklik buğdayda %38,
- Arpada %45,
- Mısırdan %45 yüksek seyretmektedir.

2024'e
göre
%38-45

Yurtiçi fiyatlar son 5 yıl içerisinde;

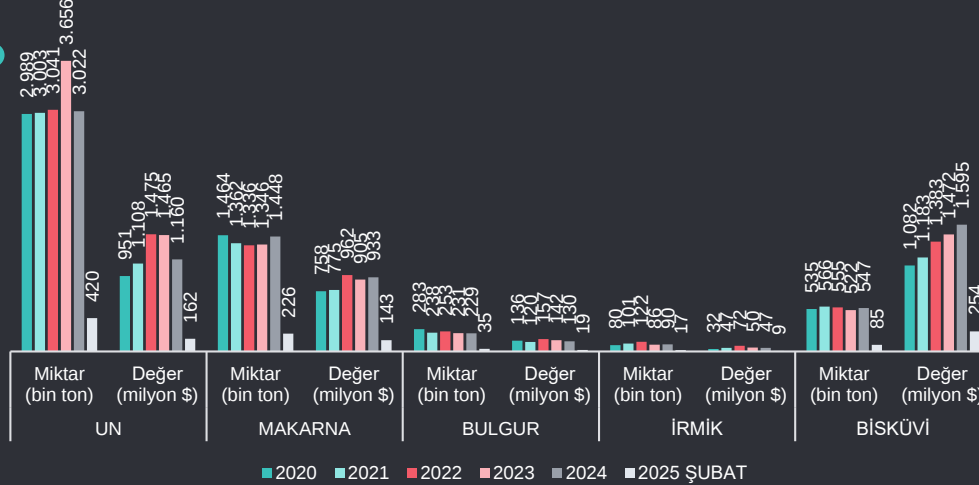
- Ekmeklik buğdayda %511,
- Arpada %575,
- Mısırdan %490 yüksek seyretmektedir.

2021'e
göre
%490-575

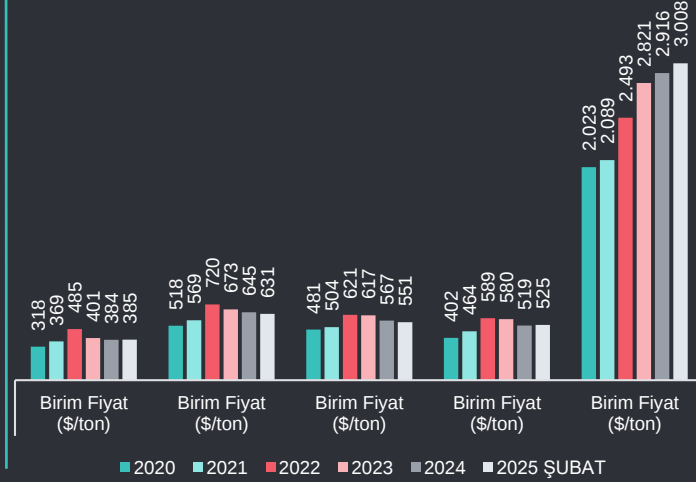
Fiyatlar yükseliş trendindedir:

- Buğdayda kaliteli ürün bulunurluğunda daralma
- Buğdayda ithalat kısıtlamaları
- Arpa ve mısırdan yurtiçi talepte artış

MAMUL MADDE İHRACATI

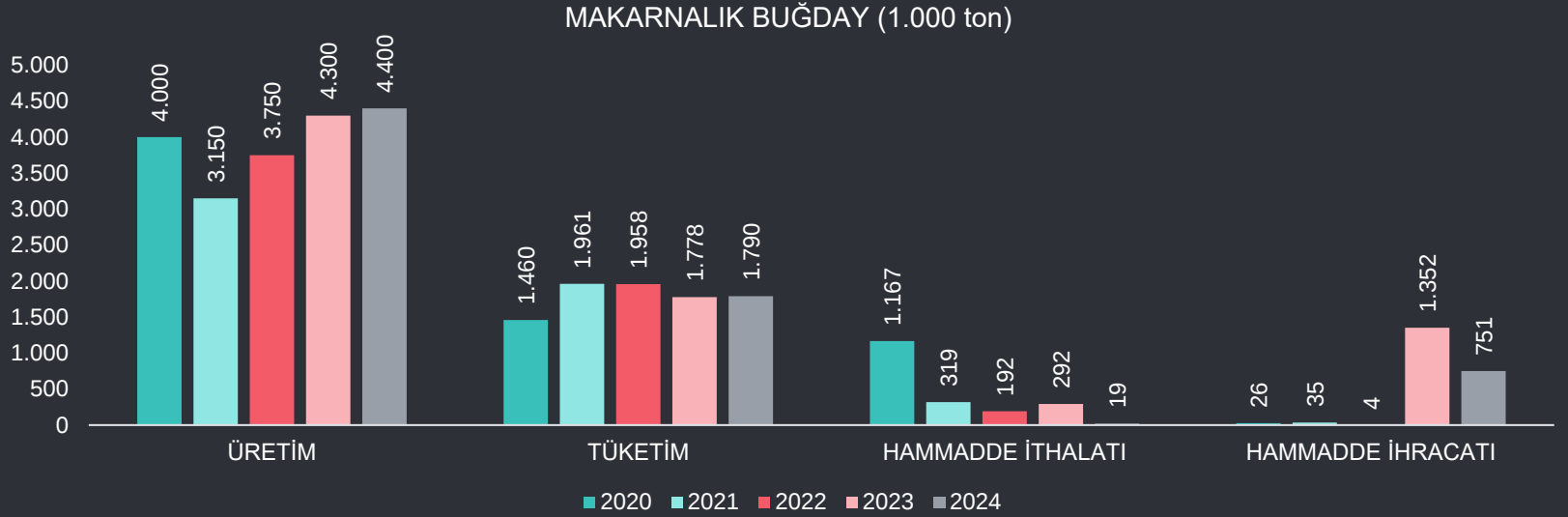
MAMUL MADDE İHRACATI BİRİM FİYATLARI DEĞİŞİMİ

Kaynak: TÜİK

Mamul madde ihracatı verileri incelendiğinde;

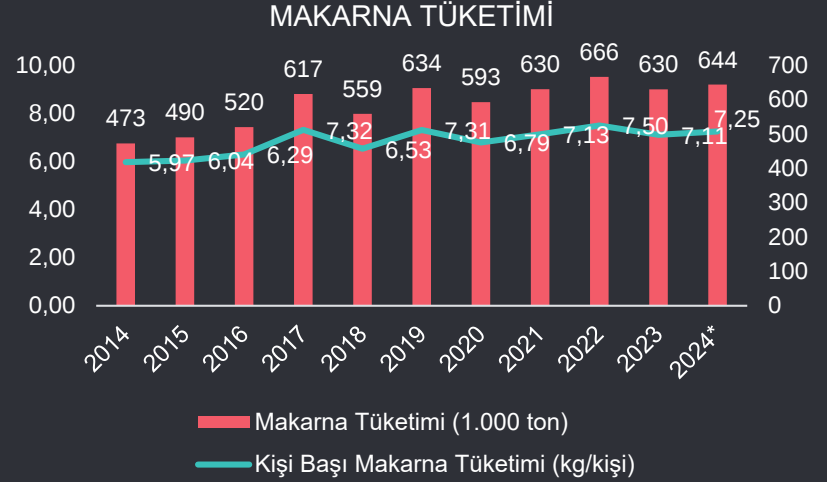
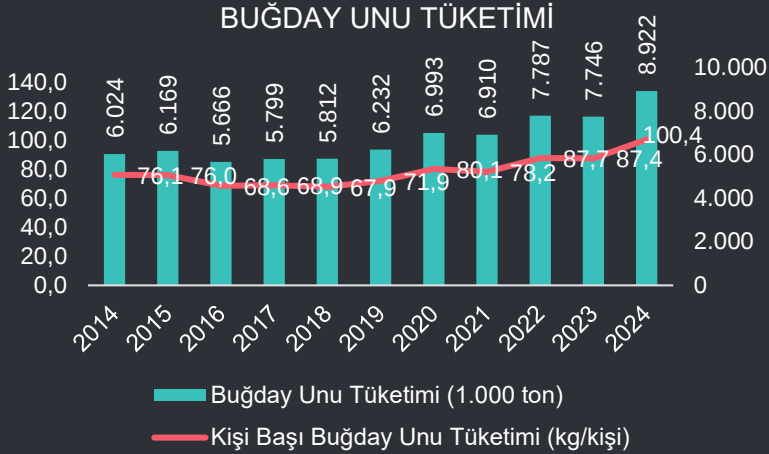
- Birim fiyatlarındaki gerileme sonucu ihracatlarda değer bazında azalış miktardan daha fazla
  - Türkiye un ihracatında liderliğini sürdürmekte
  - 2023'te rekor un ihracatı
- 2024'te;
  - Un ihracatında miktar bazında %17, değer bazında %21 gerileme
  - Makarna ihracatında miktar bazında %8, değer bazında %3 artış
  - Bulgur ihracatında miktar bazında %1, değer bazında %9 azalış
  - İrmik ihracatında miktar bazında %5 artış, değer bazında %6 gerileme
  - Bisküvi ihracatında miktar bazında %5, değer bazında %8 artış
- Özellikle un ve bulgurda DİR kapsamındaki ihracat politikaları etkili
- İç piyasa fiyat istikrarı ile dış piyasa rekabeti arasında denge kurulması önemli

Kaynak: TÜİK

Makarnalık buğday üretim ve tüketim verileri incelendiğinde;

- Makarnalık buğdayda arz fazlası
- 2023 ve 2024'te hammadde ihracatçısı
- Ülkemiz makarna ihracatının %75-80'i ekmeklik buğday kullanılarak yapılmakta
- Afrika, Güney Amerika ve Yakın Doğu ülkelerine DİR kapsamındaki makarna ihracatlarında %100 ekmeklik buğday kullanımı
- Makarna ihracatının %80'i DİR kapsamında gerçekleşmekte
- Yüksek iç piyasa fiyatları, küresel rekabetçiliği zorlaştırıyor

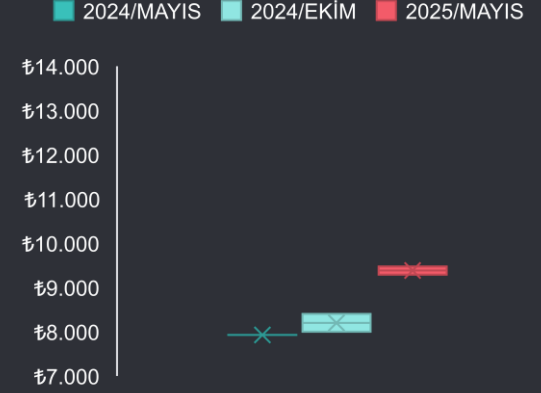
Kaynak: TÜİK, TMSD

Un ve makarna tüketim verileri incelendiğinde;

- Son 10 yılda mülteciler dahil ülkemiz nüfusunda %12 oranında artış gerçekleşmiştir.
- Buğday unu tüketimi bu dönemde %48 artarken kişi başı tüketim %32 oranında artmıştır.
- Makarna tüketimi ise %36 artarken kişi başı tüketim %21 oranında artmıştır.

2024 yılı tüketimleri;

- Un tüketimi önceki yılın %15 üzerinde
- Makarna tüketimi önceki yılın %2 üzerinde

TMO EKMEKLİK BUĞDAY
SATIŞ FİYATLARITMO MAKARNALIK BUĞDAY
SATIŞ FİYATLARITMO ARPA
SATIŞ FİYATLARI

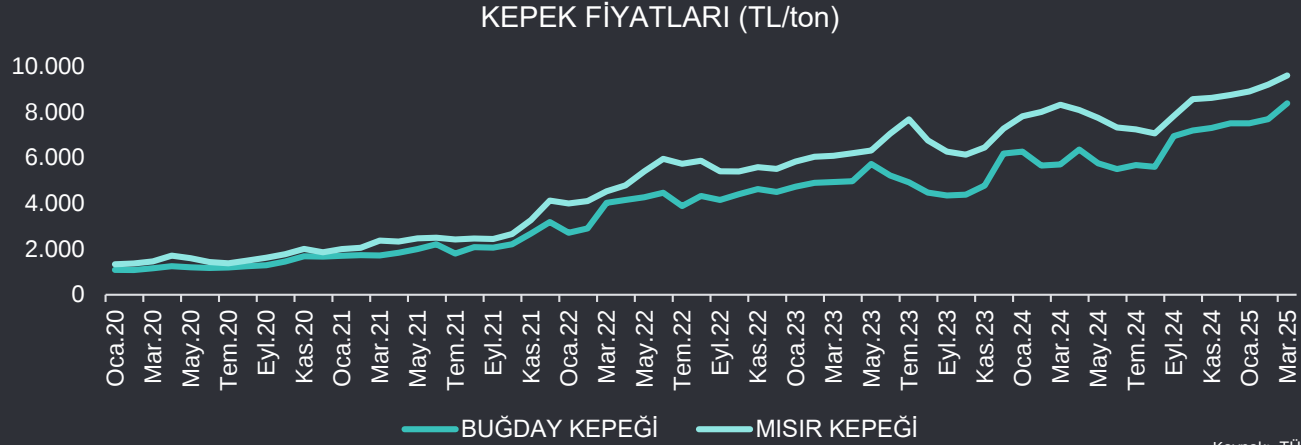
KAYNAK: TMO

TMO SATIŞ FİYATLARI (TL/TON)

	2024/MAYIS	2024/EKİM	2025/MAYIS
EKMEKLİK BUĞDAY	10.050	10.510	11.620
	10.250	10.980	12.390
MAKARNALIK BUĞDAY	10.800	11.350	12.550
	11.000	11.750	13.230
ARPA	7.925	8.000	9.290
	7.925	8.400	9.475

TMO satış fiyatları;

- 2024 Mayıs ayına göre;
  - Ekmeklik buğday %16-21
  - Makarnalık buğday %16-20
  - Arpa %17-20 yüksek
- 2024 Ekim ayına göre;
  - Ekmeklik buğday %11-13
  - Makarnalık buğday %11-13
  - Arpa %13-16 yüksek

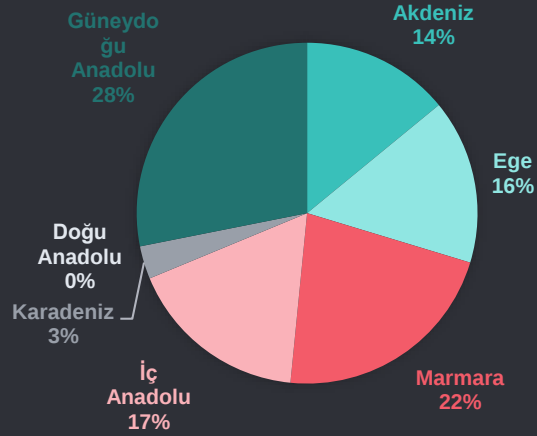

Kaynak: TÜİK, TÜRKİYEM-BİR

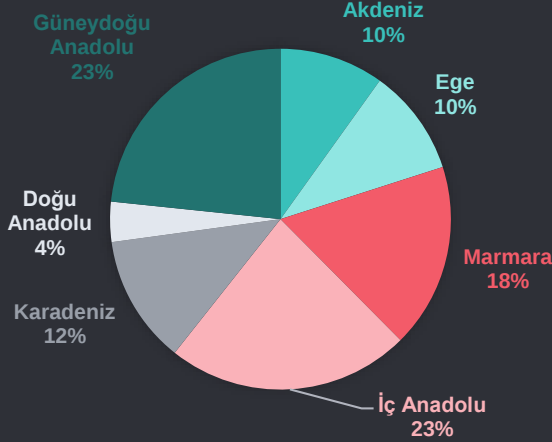
Kepek fiyatları incelendiğinde;

- Her iki kepek fiyatlarının özellikle 2022 başından itibaren artışı hızlanmıştır.
- Kepek fiyatları **son 5 yılda**;
  - Mısır kepeğinde %305
  - Buğday Kepeğinde %387 artmıştır.
- Fiyatlardaki dalgalanmalar piyasa koşulları, arz-talep dengesi ve diğer ekonomik faktörlere bağlı olarak gelişmiştir.
- Özellikle 2024 ortalarından itibaren buğday kepeği ve mısır kepeği arasındaki fiyat farkı açılmaya başlamıştır.
- Bu durum, buğday kepeğine olan talebin ve arzındaki kısıtlamaların bir göstergesidir.
- **Son 1 yılda**:
  - Buğday kepeği fiyatları %47 artmıştır.

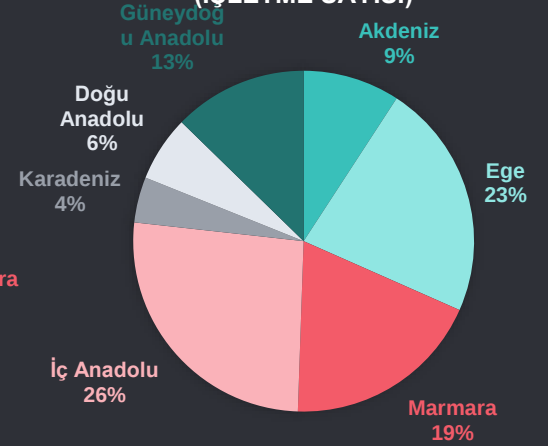
MAKARNA FABRİKALARI DAĞILIMI (İŞLETME SAYISI)

UN FABRİKALARI DAĞILIMI (İŞLETME SAYISI)

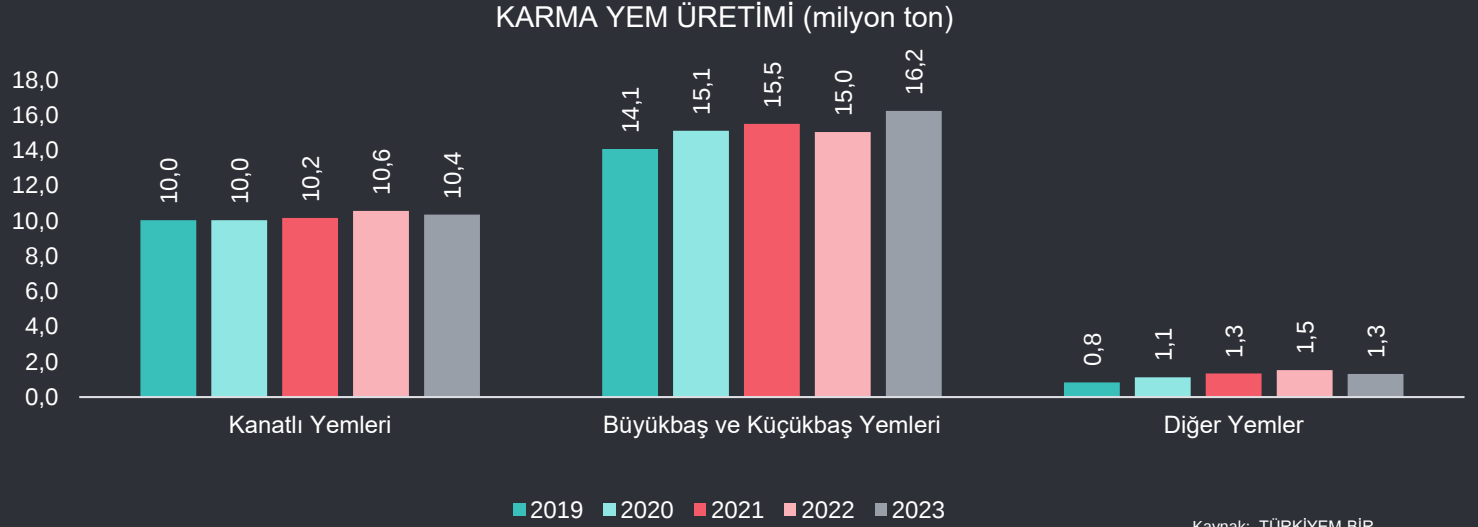
YEM FABRİKALARI DAĞILIMI (İŞLETME SAYISI)

Kaynak: TOBB

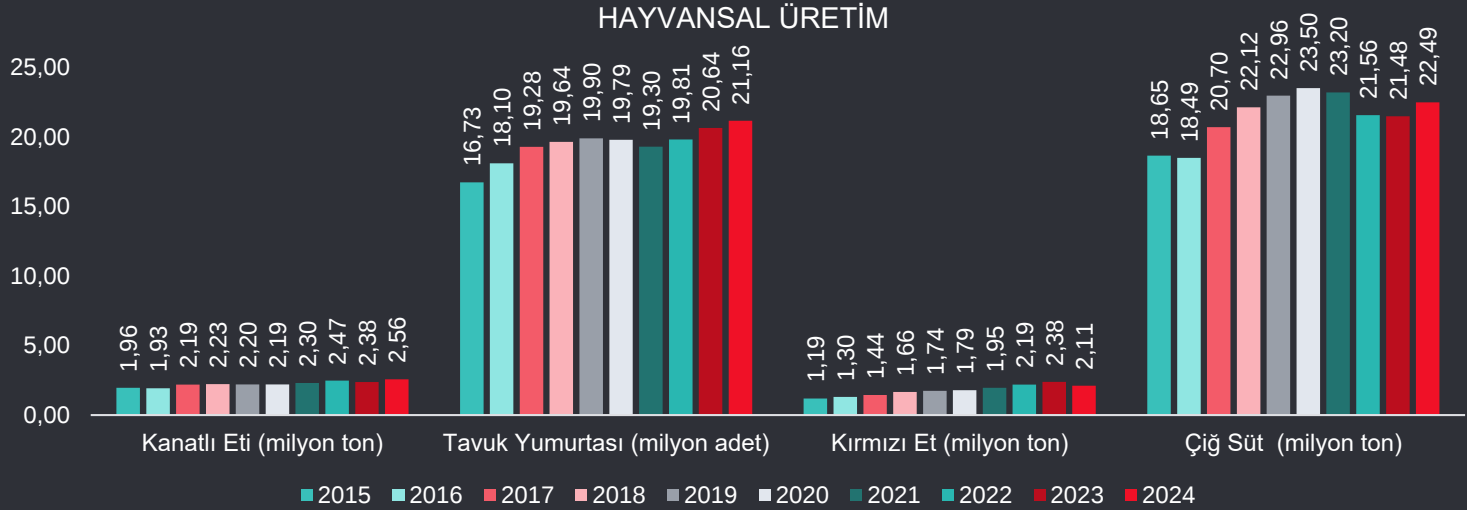
Makarna fabrikaları, un fabrikaları ve yem fabrikalarının bölgelere göre dağılımı incelendiğinde:

- **Güneydoğu Anadolu**, özellikle makarna üretiminde lider konumdadır ve un üretiminde de önemli bir paya sahiptir.
- **İç Anadolu**, un ve yem fabrikaları açısından en yoğun bölgedir.
- **Marmara ve Ege**, her üç sektörde de önemli bir paya sahiptir. Sanayi altyapıları ve büyük pazarlara yakınlıkları bu durumu desteklemektedir.
- **Doğu Anadolu ve Karadeniz**, söz konusu üç sektörde diğer bölgelere kıyasla daha az sayıda işletmeye sahiptir. Bölgesel coğrafi koşullar, ulaşım ve ekonomik öncelikler bu durumu etkilemektedir.

Karma yem üretimi incelendiğinde:

- Türkiye karma yem üretiminde dünyada 7'nci sıradadır.
- 2023 yılında yem sektörünün toplam cirosu 11 milyar \$ seviyesindedir.
- Ülkemizin toplam karma yem üretimi son 5 yılda %12 artmıştır:
  - Kanatlı yemleri %3,
  - Büyükbaş ve Küçükbaş yemleri %15,
  - Diğer yemler %58 oranında artmıştır.
- Üretilen karma yemin neredeyse tamamı yurt içinde tüketilmektedir.
- Üretimin yaklaşık %45'inde kullanılan hammaddeler ithalat yoluyla temin edilmektedir

Hayvansal üretim verileri incelendiğinde:

Ortalamalara göre;

- 2,2 milyon ton kanatlı eti
- 19,4 milyon ton yumurta
- 1,8 milyon ton kırmızı et
- 21,5 milyon ton çiğ süt üretilmektedir.

2024 yılı üretimleri ile ortalamalar kıyaslandığında;

- Kanatlı eti üretimi ortalamasının %14, 10 yıl öncesinin %31 üzerinde
- Yumurta üretimi ortalamasının %9, 10 yıl öncesinin %26 üzerinde
- Kırmızı et üretimi ortalamasının %19, 10 yıl öncesinin %77 üzerinde
- Çiğ süt üretimi ortalamasının %5, 10 yıl öncesinin %21 üzerinde

2024 yılı üretimleri önceki yıllarla kıyaslandığında;

- Kanatlı eti üretimi önceki yılın %8 üzerinde
- Yumurta üretimi önceki yılın %3 üzerinde
- Kırmızı et üretimi önceki yılın %12 altında
- Çiğ süt üretimi önceki yılın %5 üzerinde

Kaynak: TÜİK

HASAT ÖNCESİ BEKLENTİLER

2024/25 Sezonu

- TÜİK, **2024/25 sezonu kesin tahminine** göre tahıl üretiminde genel olarak gerilemeler yaşanmıştır:
  - Buğday 20,8 milyon ton (-%5)
  - Arpa 8,1 milyon ton (-%12)
  - Mısır 8,1 milyon ton (-%10)
  - Çeltik 1,02 milyon ton (+%13)
- TMO, 2024'e yaklaşık **15 milyon ton** stok ile girmiştir.

2025/26 Sezonuna Girerken

- **TMO stokları** makul seviyede
- Sanayici ve tüccarda **stok yok**
- TMO hububat **satış fiyatları** (Ekim 2024-Mayıs 2025) %11-16 arttı
- **Finansman maliyeti** (faiz) %46
- Rekolte tahmini **buğdayda %7 düşüş** (UHK)
- **Yurtdışı fiyatlar**da hasatla birlikte gevşeme

HASAT ÖNCESİ BEKLENTİLER

- Kamunun müdahale fiyatı enflasyon oranında -fark fiyat ?
- İç piyasa talebindeki daralma, karsızlık, ihracatın azalması - yurtiçi piyasa rekabeti
- Özel sektörün hasatta ürün alımını ekonomik gelişmeler belirleyecek
- Kamunun alımı önceki yılların altında
- Çiftçi ağırlıklı satış eğiliminde
- Mısır ekilişi artıyor ancak mısır fiyatları yüksek kalacak
- Alt-üst grup buğday fiyatlarında makas açılacak - kaliteli buğday ihtiyacı
- Yem sanayi piyasayı belirleyen önemli aktör
- Un sanayinin kapasite kullanımı için uluslararası piyasada yeni hikayeler yazmasına ihtiyaç var

TEŞEKKÜRLER